

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directoraat-Generaal
Bestuur, Ruimte en Wonen**
Directie Democratie en
Bestuur

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2021-0000479479

Uw kenmerk

Datum 29 november 2021
Betreft Reactie op advies Commissie van toezicht politieke partijen
over het verantwoordingsjaar 2020

De Commissie toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp) brengt jaarlijks advies uit over de verantwoordingsdocumenten van alle politieke partijen. Hierbij bied ik u het advies van de Ctfpp over het verantwoordingsjaar 2020 aan en reageer ik op dit advies.

Hoofdpijnen advies Ctfpp

De belangrijkste bevindingen van de Ctfpp over het verantwoordingsjaar 2020 luiden als volgt:

- Het algemene beeld van verantwoordingsjaar 2020 is dat de naleving van de Wfpp op de goede weg is, hoewel er enige aandachtspunten overblijven. De beoordeelde partijen doen op transparante wijze verslag van hun activiteiten en van de door hen ontvangen bijdragen en aangegane schulden.
- De Ctfpp houdt vast aan haar eerdere handelwijze om geen jaarstukken te beoordelen die naar haar oordeel tekortschieten op één of meer formele en/of volledigheidseisen. De Ctfpp heeft daarom de stukken van de PvdA, de PvdD, de SP, de Hans van Mierlostichting (D66) en 50PLUS niet beoordeeld. De Ctfpp tekent hier wel bij aan dat er een duidelijke verbetering zichtbaar is in vergelijking met eerdere jaren.
- De Ctfpp beschouwt het als een positieve stap dat meer partijen in hun verantwoording aandacht hebben besteed aan giften in natura, maar blijft hier aandacht voor vragen.
- De Ctfpp doet enkele aanbevelingen voor het toekomstige controleprotocol Wfpp en stelt de vraag in hoeverre de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) moet worden betrokken bij de accountantscontrole in de Wfpp.
- Ten slotte meldt de Ctfpp nog enkele bevindingen over individuele partijen.

Reactie advies Ctfpp

Algemeen

De Ctfpp heeft in haar adviezen over 2018 en 2019 geconstateerd dat niet alle documenten die de politieke partijen hadden aangeleverd voldeden aan de formele wettelijke vereisten, zoals ondertekening door de verantwoordelijke bestuurders en/of waarmerking in hetzelfde document. In de aanloop naar 1 juli 2021, de datum waarop politieke partijen de verantwoording over 2020 moesten hebben ingediend, heb ik de partijen daarom schriftelijk aan deze verplichtingen herinnerd. Vervolgens heb ik hier bij de controle van de door de politieke partijen aangeleverde jaarverantwoordingen extra aandacht aan besteed.

In vergelijking met eerdere jaren voldoen de verantwoordingen van meer politieke partijen aan de wettelijke vereisten. Ik onderschrijf daarom de conclusies van de Ctfpp dat de naleving van de wettelijke vereisten op de goede weg is en dat er op transparante wijze verslag wordt gedaan. Ik deel eveneens de conclusie van de Ctfpp dat het een positieve stap is dat meer partijen in hun verantwoording expliciet aandacht hebben besteed aan ontvangen giften in natura, maar dat hier ook nog ruimte is voor verbetering. Ik streef ernaar dat dit in de toekomst zichtbaar zal worden. Daarom zal ik de politieke partijen hier ruim voordat zij de verantwoording over 2021 in moeten dienen wederom expliciet op wijzen.

Specifieke punten

Accountantscontrole: de Ctfpp wijst erop dat de accountant van Forum voor Democratie (FvD) geen goedkeurende verklaring heeft afgegeven. De reden daarvoor is dat hij heeft aangegeven niet in staat te zijn om volledig invulling te geven aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 (Uitvoeringsbesluit), waarin is bepaald dat bestuursleden van politieke partijen zijn aangemerkt als politiek prominente personen (artikel 1, eerste lid, van de Wwft in samenhang met artikel 2 van het Uitvoeringsbesluit). De accountant van FvD heeft daarbij aangetekend dat hij afgezien van deze bepalingen in de Wwft en het Uitvoeringsbesluit wel een goedkeurende verklaring af kan geven. De vraag of en zo ja in hoeverre er bij de accountantscontrole in het kader van de Wfpp aandacht moet worden besteed aan de naleving van de Wwft en het Uitvoeringsbesluit heb ik voorgelegd aan de Auditdienst Rijk. Ik verwacht dat ik de politieke partijen ruim voorafgaand aan het moment dat zij de verantwoording over 2021 in moeten dienen kan informeren over de uitkomst hiervan. Ten aanzien van FvD geldt dat de accountant in een later stadium alsnog een goedkeurende verklaring heeft afgegeven.

Anonieme bijdragen PVV: de PVV heeft in 2020 enkele bijdragen ontvangen waarbij niet het volledige adres van de donateur is vermeld. Omdat deze bijdragen onder de drempel van € 4.500 per donateur per jaar vallen hoeven deze niet openbaar te worden gemaakt. Deze giften kwalificeren wel als anonieme giften en het bedrag boven de € 1.000 moet daarom worden overgemaakt naar de toezichthouder. Het proces van terugbetaling is in overleg met de PVV in gang gezet.

Kenmerk
2021-0000479479

Berichtgeving over giften aan het CDA: de Ctfpp wijst op berichtgeving in de media over giften die het CDA en een neveninstelling van het CDA in de periode rondom de Tweede Kamerverkiezingen heeft ontvangen. Het CDA heeft in reactie op deze berichtgeving aanvullende overzichten van ontvangen giften aan mij verstrekt en heeft deze overzichten tevens gepubliceerd op de website van de partij. Op basis van deze overzichten en gesprekken die op ambtelijk niveau met het CDA over deze kwestie zijn gevoerd constateer ik dat het CDA in lijn met de Wfpp heeft gehandeld.

Controleprotocol: in mijn reactie op het Ctfpp-advies over het verantwoordingsjaar 2019 heb ik aangegeven dat het controleprotocol gereed moet zijn voor de inwerkingtreding van de Evaluatiewet Wfpp. Dat is nog steeds mijn streven. Zo kan de wetwijziging worden meegenomen in het controleprotocol en is dit op het moment van inwerkingtreding helemaal actueel.

Reviews Auditdienst Rijk: de Ctfpp wijst op het belang van consequente uitvoering van de jaarlijkse reviews door de Auditdienst Rijk bij de accountants van politieke partijen. In 2020 hebben deze reviews niet plaats kunnen vinden als gevolg van de coronamaatregelen. Dit jaar wordt de jaarlijkse uitvoering van de reviews weer opgepakt. De Auditdienst Rijk gaat op mijn verzoek een review uitvoeren bij de accountants van Forum voor Democratie, GroenLinks en de PvdA.

Transparantie rondom Tweede Kamerverkiezingen: de Ctfpp merkt op dat het van belang is dat de giften die politieke partijen in de periode van de 21^e dag voor de Tweede Kamerverkiezingen en de verkiezingsdag hebben ontvangen binnen afzienbare tijd na de verkiezingen openbaar worden. Ik ben dit met de Ctfpp eens. Op 26 oktober jl. heb ik daarom een nota van wijziging op de Evaluatiewet Wfpp ingediend bij de Tweede Kamer.¹ Hierin stel ik voor om de politieke partijen die bij de verkiezingen ten minste één zetel hebben gewonnen te verplichten om binnen één maand na de verkiezingen overzichten van giften en schulden van de partij en de neveninstellingen en een overzicht van giften van de kandidaten in te dienen bij de toezichthouder. De toezichthouder maakt deze overzichten vervolgens uiterlijk twee maanden na de verkiezingsdag openbaar. Tevens stel ik in deze nota van wijziging een meldplicht voor. Giften vanaf €50.000 per donateur per jaar moeten binnen 14 dagen na ontvangst worden gemeld bij de toezichthouder, die deze giften vervolgens zo spoedig mogelijk openbaar maakt. Deze voorstellen dragen bij aan het verder vergroten van de transparantie van de financiering van politieke partijen en hun neveninstellingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

---

¹ Kamerstukken II 2021/22, 35 657, nr. 11